

(sloveno)

Il testo per la traduzione simultanea, ancora da rivedere

SPLETNA POVEZAVA
Rocca di Papa, 20. junija 2015

Ray Asprer: Pozdrav vsem iz Rocca di Papa in dobrodošli na našo svetovno spletno povezavo!

Sem Ray iz Manile na Filipinih. Pristrčen pozdrav mojim sonarodnjakom v našem jeziku: *Magandang gabi po sa inyong lahat!* In pozdrav vsem, vsem nam! (ploskanje)

Pozdravljamo vse, ki spremljate to povezavo na različnih koncih sveta. V dvorani je 50 gen 3 (ploskanje), predstavniki velikega kongresa 600 gen 3 v Castel Gandolfu. Smo pozdravili Castel Gandolfo? (ploskanje)

Pozdravljamo tudi 50 udeležencev iz Italije na srečanju revije Città Nuova. (ploskanje) Potem okrog sto članov lokalnih skupnosti iz Rocca di Pape, Grottaferrate in Marina, to so naši sosede. (ploskanje) Pozdravljamo še člane Šole Aba. (ploskanje)

Kot vsakič nam seveda lahko pišete med neposrednim prenosom svoje komentarje, pozdrave, nasvete preko sms na telefonsko številko 0039 3428730175, preko elektronske pošte: collegamentoCH@focolare.org ali z vašimi komentarji na facebooku: Collegamento CH.

Tokrat je spletna povezava ugodna za Azijo in Oceanijo. Zato bomo takoj začeli iz kraja, kjer sem živel veliko let in to je mestece Tagytay na Filipinih blizu Manile. Vem, da nas mnogi spremljajo v neposredni zvezi. Na telefonu bi morala biti Maika, dekle gen. Poglejmo: Maika, si na liniji?

Maika: Tukaj sem!

Ray: Pozdravljena, Maika! (ploskanje)

Maika: Pozdrav vsem, pozdravljen, Ray. *Mabuhay!*

Ray: *Mabuhay Maika!* Kako si?

Maika: Tu v dvorani smo presrečni, ker smo povezani z vami!

Ray: Pozdrav vsem! Maika, povejte nam kaj, ste pripravili nekaj, da bi nam pokazali?

Maika: Da, nekaj smo pripravili.

Ray: Poglejmo, kaj ste pripravili.

(glasba)

Maika (angleško, podnapisi v italijanščini): Obhajati različnost. Graditi mostove. To je projekt v teku za vzgojo mladih voditeljev za ustvarjanje miru v njihovih mestih.

Nikko (angleško, podnapisi v italijanščini): Preteklega februarja smo se kakih trideset mladih iz Indonezije, Tajske in Filipinov, študentov ali zaposlenih, različnih ver srečali v mestecu Mir v Tagaytay blizu Manile.

Maika (angleško, podnapisi v italijanščini): Štirje skupni dnevi, med katerimi smo se vadili za dialog kot pot za premagovanje nestrpnosti in nasilja. To je bil izbruh zavzemanja in ustvarjalnosti.

Nikko (angleško, podnapisi v italijanščini): Vadili smo globoko poslušanje, ekipno delo, razumeli smo vrednost žrtvovanja, medsebojnega zaupanja. Zaradi vsega tega smo upoštevali različno kulturo in verstvo kot bogastvo. To so pogoji, da bi pomagali reševati spore in bi bili pobudniki za mir.

Maika (angleško, podnapisi v italijanščini): Naslednje mesece se bomo srečevali z vrstniki različnih združenj in skupin. Naš namen je prenesti na mnoge druge izkušnjo iz Tagaytaya in razumeti, kako reševati probleme svoje mestne četrti z zavzemanjem v prvi osebi.

Nikko (angleško, podnapisi v italijanščini): Na Filipinih so že v teku konkretne pobude. V Manili je potekal dan razvedrilnega programa za muslimanske in krščanske otroke, da bi se ti bolj poznali in medsebojno spoštovali. V Taclobanu v središču Filipinov je potekala delavnica z otroci, ki so preživeli katastrofičen tajfun leta 2013, da bi spodbujali samospoštovanje in upanje za prihodnost.

Maika (angleško, podnapisi v italijanščini): Pripravljati mir zahteva dolgo delo.

Nikko (angleško, podnapisi v italijanščini): A če se ne trudimo mi danes, ne bomo imeli niti jutrišnjega dneva.

Ray: Nikko, Maika, hvala za to vaše delo za mir, hvala! (ploskanje)

Maika: Hvala vam!

Ray: Ostanemo v Aziji! Gremo v Mumbai v Indiji. Na liniji bi morala biti Annabel. Annabel, nas slišiš?

Annabel: Da. Živjo, Ray!

Ray: Živjo, Annabel, lepo te je slišati!

Annabel: Z velikim veseljem smo se vključili v neposredni prenos.

Ray: Lepo!

Annabel: V Mumbai zelo močno dežuje, ker se je začela monsumska doba, tu smo majhna skupina, a mnogi so povezani preko spleta.

Ray: Lepo! Annabel, vemo, da ste veliko delali za Teden za zedinjen svet. Bi nam povedala kaj o tem?

Annabel: Da, zanj je bil značilen dejaven medverski dialog. Prvič smo delali skupaj z mladimi iz različnih gibanj in hindujskih ustanov, spoprijeli smo se z izzivom različnosti. Velika delavnica o "dialogu", na kateri je bil zelo pomemben končni rezultat. Bilo nas je 150 mladih v šoli iz 15 narodov in različnih indijskih držav, bili smo budisti, muslimani, hindujski in kristjani: imeli smo veliko iniciativ in delavnic, večerje v družinah skupnosti gibanja. Vse je bilo dragoceno za to, da bi izkusili bratstvo.

1. maja nas je bilo na treh organiziranih dogodkih več kot 1000. Svoje prepričanje smo hoteli povedati javnosti. Izkušnje mladih iz Rissho Kosei-kaia, Shanti Ashrama in Anam Prema so pričevale o bratstvu, ki nas že povezuje.

Na promenadi ob morju v Mumbaiu, kamor najbolj zahajajo mladi, smo tudi postavili kocko Sports4Peace.

Ray: Potem ste šli na jug, kajne? V Coimbatore?

Annabel: Da, zadnje tri dni Tedna za zedinjen svet smo preživeli sredi podeželja in aktivnosti Shanti Ashrama. Bilo je zelo intenzivno. Ko smo odhajali, smo bili veseli, ker smo skupaj naredili korak naprej na poti dialoga, prepričani, da vesoljno bratstvo ni utopija. Zdaj nadaljujemo skupaj z vsemi vami!

Ray: Lepo, hvala! Hvala, Annabel! (ploskanje)

Čas je dragocen za vse, zlasti za tiste, ki živijo sredi velike metropole, kot je na primer Hong Kong na Kitajskem. Theresa in Sebastian nam prav od tam pošiljata to zgodbo iz mestne četrti v Hong Kongu.

(glasba)

Theresa (kitajsko): Sva Theresa in Sebastian. Poročena sva deset let in imava tri hčere. Ko sva razmišljala o najinem družinskem življenju, sva se vprašala, kaj je tisto najpomembnejše, kar hočeva dati najinim hčeram? Razumela sva, da je najbolj dragocena stvar Bog in njegova ljubezen do vseh. Nekega dne sva govorila s prijateljico, ki je socialna delavka in dela v revni četrti Hong Konga. Družine tam malo zaslužijo, običajno so posamezni starši ali novi tuji priseljenci, večina ne veruje. Hotela sva narediti nekaj za te družine, a razložila nama je, da ne potrebujejo "stvari", ampak nekoga, ki bo izgubljal čas z njimi. Najine hčere so prinesle svoje najljubše igračke, da bi se igrale z otroki in bile skupaj z njimi.

Sebastian (kitajsko): Pritegnila sva lokalno skupnost, ki je takoj sprejela ta načrt. Tako odhajamo v ta socialni center vsak tretji mesec, nas je kakih sedemdeset. Prave potrebe so ljubezen, podpora, da jih opogumimo, da imajo nekoga, ki hodi z njimi po poti življenja. Vzpostavil se je odnos medsebojne ljubezni in spoštovanja in zdaj smo pravi prijatelji. Ob nekaterih krščanskih praznikih smo z njimi podelili njihov globlji pomen tako, da smo pripovedovali o Jezusovem življenju. Vsakič se je težko posloviti in veseli pričakujejo, da se znova vidimo. Lahko bi se zdelo, da samo mi dajemo, v resnici prejmemo veliko, učimo se ljubiti vse in izkusimo radost podelitve. In najinim hčeram lahko dava najbolj dragoceno stvar na svetu.

(ploskanje)

Ray: Hvala! Hvala Theresi in Sebastianu! Ste slišali kitajski jezik, kako je lep! Ne vem, če so gen 3 v Castel Gandolfu slišale kitajski jezik, mi smo slišali vaše ploskanje. (odmev gen 3 iz Castel Gandolfa) Vidite, kako odgovorijo!

Naša duhovnost je prispela v Azijo v sedemdesetih letih, najprej na Filipine in od tam v druge azijske države. V Birmanijo je prva prinesla ta Ideal sestra Benedetta Carnovali, pionirka. Spominjamo se je danes, ker je prejšnji mesece umrla, imela je 90 let. Od '62 do '66 je najprej v Birmaniji, kot sem rekel, nato na Tajskem spoznala z duhovnostjo edinosti mnoge mlade.

Nadaljujemo in povabimo Emmaus, Jesusa in Geneviève, naj sedejo tukaj na te sedeže. (ploskanje) Skupaj bomo kot v dnevni sobi v družini.

Emmaus: Hvala!

Ray: Emmaus in Jesús sta nedavno obiskala dve vzhodnoevropski državi: Belorusijo in Poljsko. Geneviève pa je bila v Nairobiju v Keniji na pomembnem mednarodnem dogodku o občestveni ekonomiji.

Začnimo z vajinim potovanjem. Prva etapa je bila Belorusija. Ne vem, če jo vidimo na zemljevidu. Belorusija, tam je. Vemo, da sta prvič obiskala to državo, da sta spoznala skupnost Gibanja, ki je številčno majhna, a zelo živa. Toplo so vaju sprejeli. Pred tem po poslušajmo eno njihovo zgodbo.

Andrei Papkouski (rusko): *Z Angeliko sem poročen 26 let, imava pet otrok in živiva v blokovskem naselju v Minsku, prestolnici Belorusije. Imava veliko sosedov, ki so različnih verstev in prepričanj. Tu so pravoslavni, katoličani, protestanti in ateisti. Trudiva se živeti vsak dan po načelu ljubezni in spoštljivo ustvarjati odnos z vsakim. Naše mesto ima 2 milijona prebivalcev, a samo štiri katoliške cerkve. Naša ni velika, ravno nasprotno! Šele pred kratkim smo jo dobili, do nedavnega smo se zbirali v občinski dvorani.*

Anzhalika Papkouskaya (rusko): *Za molitev se zbiramo v majhni kapeli, zgrajeni z darovi skupnosti, sprejme 50-60 oseb. Zato v nedeljo večina ljudi spremlja bogoslužje na ulici. Družine se trudimo živeti po idealu edinosti, prizadevamo si graditi živo Cerkev.*

Andrei (rusko): *Opazili smo, da je imel naš župnik težave s svojo pastoralno službo. Razumeli smo, da potrebuje pomoč. Obrnili smo se k njemu s tem vprašanjem: Kaj lahko naredimo konkretnega za našo župnijo? To ga je prevzelo. Predlagal nam je, da kupimo kontejner, ki bi ga spremenili v veroučno učilnico. Rekel nam je, da stane 3000 dolarjev, kar je za nas zelo velika cena.*

Angelika (rusko): *Za zbiranje tolikšne količine denarja smo morali trdo delati: klicati osebe, pojasniti, za kaj rabimo. Družine iz naše skupine so nam navdušeno pomagale. Po dveh mesecih smo odprli kontejner kot veroučno učilnico. Zelo smo zadovoljni z našim skupnim delovanjem, medsebojno zaupanje in edinstvo sta pripeljala do tako konkretnega in vidnega rezultata.*

(ploskanje)

Ray: Emmaus, zakaj ste šli v Belorusijo? In kakšen vtis je bilo zate osebno spoznati ta narod?

Emmaus: Najprej je name naredilo vtis, bila sem ganjena, ko sem znova videla ta dva Belorusa, ki sta nas sprejela zelo toplo, z veliko ljubeznijo. Odšli smo v Belorusijo, ker je bilo

na programu, da gremo v eno cono Vzhodne Evrope, na Poljsko in razumeli smo, izvedeli, da je Belorusija, ki je vezana na Poljsko, v težjih okoliščinah tako družbeno, kot politično, ekonomsko. Zato smo hoteli začeti pri njih, da bi povedali, da hočemo začeti pri zadnjih. Razlog je ta.

Bila je zelo močna izkušnja, ker smo se srečali z narodom, z majhno skupnostjo, a živo, s skupnostjo, v katero gredo lahko fokolarini samo nekajkrat na leto tudi zaradi vseh mogočih težav, a gre naprej, je odprta, si zelo želi duhovnosti, evangeljskega življenja. Ker je zemljepisno sredi številnih narodov, je lahko most med vsemi temi narodi, čeprav je prav zaradi tega tam divjalo veliko bojov in je bila zelo tlačena, velikokrat je morala umakniti svojo identiteto. Zaradi tega pa je ta narod izjemno sprejemljiv, odprt, zmožen sprejeti dobro in zlo. Zato je bilo čutiti, da naša skupnost tam čuti veliko odgovornost, da bi njihov narod sprejel dobro, da bi sprejel to duhovnost, da bi se vedno bolj širil duh edinosti, ki je zanje bistven za njihovo pravo identiteto Jezusa, Jezusa-Belorusa. (ploskanje)

Ray: Hvala!

Jesús: Če podam primer, kako je lahko Belorusija strateškega pomena tudi dialog, lahko povemo, da so odnosi med katoličani in pravoslavni zelo usklajeni, kar ni lahko v tistem okolju. To so nam poudarili. Zato menimo, da je lahko zelo plodna zemlja za dialog med vzhodno in zahodno Evropo.

Ljudje imajo zelo veliko zmožnost ljubezni. En primer. Zadnjo mašo smo imeli v cerkvi od teh maloštevilnih in bila je v beloruskem jeziku, ker govorijo belorusko zlasti v cerkvah, in latinsko iz ljubezni do mene, da bi lahko vsaj malo spremljal, kajti beloruščina ...

To so res ljudje, ki so nas zelo prevzeli, se nam usedli v srce.

Ray: Vaše potovanje se je nadaljevalo na Poljskem. Izvedeli smo, da ste med veliko stvarmi tiste dneve obiskali dve podjetji občestvene ekonomije. Prvo podjetje se imenuje "Complex Project", obe podjetji sta blizu Krakova, "Complex Project", ki načrtuje mostove, ceste in infrastrukturo, ima petdeset zaposlenih.

O drugem imamo posnetek.

Kaj je po vašem skupno kleščam in juhi? Poglejmo, to je lepa izkušnja.

Boguslaw Musiolik, predsednik družbe EKa (poljsko): Leta 1991 je prišel tudi na Poljsko projekt občestvene ekonomije. Na začetku se nam je zdelo nekaj negativnega, kakor bi to pomenilo vrnitev v komunizem. Kmalu pa smo ugotovili, kako zelo se razlikuje od komunizma. Ta zamisel te usmerja k drugemu in to nas je zelo pritegnilo.

Kmalu za tem smo se srečali z dvema mladima človekoma iz Šlezije, ki sta prodajala prehrabene proizvode. Tudi nje je pritegnila občestvena ekonomija in odločili smo se, da delamo skupaj, da ustanovimo skupno podjetje. Kljub temu, da sta oddelka zelo različna, nas je ideja tako močno povezala, da je prišlo do velike sinergije in podjetje se je hitro razvijalo.

Spiker (italijansko): S koncem komunizma je začel prihajati na Poljsko tuji kapital kot poplava. Nastajali so komercialni centri in velike samopostrežne trgovine. Te so bile huda konkurenca lokalni trgovini in veliko podjetij je propadlo.

Robert Szczepanski, Cda EKa (poljsko): Kriza je bila močna. Več podjetij nam ni plačevalo. Zato smo imeli precejšnjo izgubo. Na žalost me je v tistem času zadela možganska kap in sem bil leto in pol izven podjetja. Lahko sem samo molil, moji družabniki pa so na najboljši možni način peljali podjetje naprej.

Alojzy Lazar (poljsko): Eno od propadlih podjetij nam je bilo dolžno več tisoč zlotov. Pred seboj smo imeli dve izbiri: zahtevati po pravni poti vračilo dolga ali začeti dialog in se vklopiti v situacijo, ki je bila zanje zelo težka. Izbrali smo drugo možnost.

Spiker (italijansko): Tako so zaposlili štiri njihove delavce in lastništvo je prešlo na trgovino Eka, vključno z tipično juho Žurek na osnovi ržene moke, ki jo je podjetje proizvajalo na družinski ravni.

Alojzy Lazar (poljsko): Učinek te spremembe je, da danes proizvajamo Žurek in Šmalek in ti dve juhi sta za nas zelo pomemben vir dohodka.

Robert Szczepanski (poljsko): Danes imamo skoraj štirideset delavcev, šest družabnikov iz Poljske in enega iz Nemčije. Letno pridelamo 9 milijonov zlotov. Po mojem se spleča peljati naprej podjetje, ki temelji na vrednotah občestvene ekonomije. (ploskanje)

Ray: Lepo je slišati te jezike, vse te različne jezike, lepo!

Ne vem, če sta poskusila juho Žurek.

Jesús: Da, da, večkrat!

Emmaus: Da, da, zelo dobra!

Jesús: Reči moramo, da so tisti dan, ko smo obiskali podjetje, časopisi objavili novico, da je bila ta juha nagrajena kot najboljši prehrambeni proizvod leta na Poljskem. Videli ste, res je neverjetno: vse se je rodilo iz dejanja ljubezni. Ti trije volonterji so bili gen, tudi to nekaj pomeni. Chiara je vedno govorila: novo kulturo bo ustvarjala nova generacija. Zelo pomembno je še to, kar so povedali, da je to po eni strani močno znamenje za Poljsko, ki hoče zapustiti fazo sovjetskega komunizma, ki je bil zelo težak, a po drugi strani je pozorna, da ne bi nekritično sprejemala kapitalističnega liberizma, ki še naprej ustvarja odrinjene, ki še naprej sili ljudi, da se selijo.

Zato je občestvena ekonomija v resnici rešitev. Sta dve podjetji, to je majhno znamenje, a sta kar veliki podjetji s 40 zaposlenimi in tam je nova kultura. Med drugim so v drugem podjetju zaposleni različnih veroizpovedi, zato ne samo katoličani. Ko smo odšli tja, smo pozdravili vsakega posebej in bilo je nekaj močnega. Prenehali so delati, bili so z nami uro, uro in pol in se pogovarjali, nas vsakega posebej pozdravili.

Ray: Najmočnejši vtis s Poljske danes.

Emmaus: Delno je to razvidno iz tega, kar je povedal Jesus in tega, kar smo videli. Tam je res čutiti bogat narod, bogat z vrednotami, energijo, ustvarjalnostjo, domišljijo. Narod, ki hoče to braniti. Zato se nam zdi, da je to, kar lahko Ideal, kultura duhovnosti edinosti še da temu narodu, to, da premaga skušnjavo, da bi se branili in da se namesto tega popolnoma odprejo in dajo v dar vse svoje bogastvo.

Zato smo rekli: ne se zapirajte kot obramba pred tistimi, ki poskušajo vstopiti in vam nositi stvari, ki vam niso všeč. Branite stvari, ki so vam všeč, to prav gotovo, a darujte to, kar vam je všeč, ker je prav gotovo boljše od onega, kar vam drugi prinašajo. Drugi bodo to znali razumeti in ceniti.

Zato vabilo k odprtosti je bilo po mojem sprejeto.

Jesús: Videli smo, da je Delo zelo poljsko, zato zelo ponosno na to, kar je. Mi smo opogumljali to tako bogato kulturo in zelo močan čut za nacionalno, kulturno, politično in versko identiteto. Hkrati je izziv, da bi lahko vzpostavljali dialog z drugim delom Evrope, ki s težavo prepozna svojo krščansko identiteto. Vendar se nam zdi Poljska velik dar za vso Evropo, velik dar za vso Evropo.

Ray: Hvala, to, kar nam pravita, nas obogati.

Ray: Z nami je Geneviève. Geneviève, ti si iz Srednjeafriške republike in nekaj mesecev delaš tukaj v centru gibanja. Konec maja si bila v Nairobiju v Keniji, kjer so poglobljeno govorili o občestveni ekonomiji.

Ko govorimo o občestveni ekonomiji, o revežih, financi, ne moremo mimo okrožnice papeža Frančiška, ki je bila predstavljena javnosti pred dvema dneva. Njen naslov je "Hvaljen bodi. O skrbi za skupni dom", to je o ekologiji in prihodnosti našega planeta. Zelo močan dokument, ki je pretresel, pretresa vesti na veliko ravneh. Prav na začetku papež Frančišek navaja misel patriarha Bartolomeja I. iz Carigrada, misel, ki jo je sprejel za svojo. Veliko je tvitov, objavljenih na Frančiškovi strani. Prebral bom dva.

Prvi: »Vsaka skupnost ima dolžnost, da varuje zemljo in zagotavlja stalnost njene plodnosti za prihodnje rodove.«

Drugi tvit: »Obstaja notranja povezanost med reveži in krhkostjo planeta.«

Vrnimo se v Nairobi. Tam ste se sestali podjetniki in mladi, ki jih zanima občestvena ekonomija, iz številnih držav vseh celin. Zakaj prav v Afriki? Toda to mi boš povedala potem. Najprej pogledjmo posnetek in poslušajmo Mélanie iz Yaoundéja v Kamerunu.

Sem Mélanie Njonou iz Douale v Kamerunu in sem podjetnica občestvene ekonomije. Moje podjetje redi piščancev. Kupujemo en dan stare piščance, jih redimo in po 45 dneh prodamo. Imeli smo veliko težav, a smo jih živeli v tem duhu, saj smo slišali govoriti o "nevidnem družabniku" in smo vanj trdno verjeli. Deluje! Vsakič ko imamo probleme, se zberemo, podelimo težave, jih nosimo skupaj, se opogumljamo in se vržemo v delo. Od 1000 piščancev nameravamo postopno preiti na 4000. Po štirih letih 32 družin uživajo sadove naše aktivnosti. Pri nas zaradi revščine veliko družin ne more vključiti živalskih proteinov v svojo prehrano.

Ker so to ljudje, ki jim manjka najnujnejše, jim pri vsaki prodaji namenimo enega ali dva piščanca, odvisno od velikosti njihove družine. Tako nismo v izgubi, saj imamo prejemek, s katerim smo lahko opremili celotno podjetje z električno energijo in to je zelo olajšalo delo. Menim, da je OE za nas nekaj zelo močnega, ker v naših kulturah že obstaja "podeljevanje". Zdaj se trudimo razumeti, kako razširiti naš kapital odnosov na druga podjetja. (ploskanje)

Ray: Hvala, Mélanie!

Geneviève, to srečanje o občestveni ekonomiji: zakaj naj bi prišli podjetniki v Nairobi v Keniji, zakaj ne v New York, Londonu, Tokyu ali Pekingu?

Geneviève: Ko je Chiara začela leta '91 z občestveno ekonomijo, se je začel takoj ta projekt tudi v Afriki. A potem je bilo veliko težav in ta resničnost je skoraj izginila.

Leta 2011 je bil prvi vseafriški kongres občestvene ekonomije v Afriki. Po tem kongresu smo videli veliko življenja v Afriki. Po štirih letih imamo 25 podjetij občestvene ekonomije v Afriki. Bilo je veliko prošenj na univerzitetni ravni, da bi učili o občestveni ekonomiji. Imamo univerzo, ki je izjavila, da je univerza občestvene ekonomije, veliko je škofovskih konferenc, ki prosijo, in nekako povsod.

V zadnjem času je tudi sinoda reformiranih Cerkev v Kongu prosila, da predstavimo občestveno ekonomijo.

Ko izhajamo iz tega življenja, se nam je zdelo pomembno pripraviti nov kongres, ki bi bolj poglobil to veliko življenje.

Zelo pomembna stvar iz tvojega vprašanja je po mojem tale: govoriti o ekonomiji, izhajajoč iz afriške celine, je nekaj novega, a toliko bolj govoriti o prispevku, ki ga lahko Afrika daje vsemu človeštvu, to se ni nikoli zgodilo. (ploskanje)

Ray: Geneviève, lepo, lep je ta prispevek Afrike.

Kakšen prispevek daje občestvena ekonomija Afriki?

Geneviève: To vprašanje ima dva izraza, ker sem videla, da lahko Afrika pričuje pravo življenje bratstva, ker je bilo videti, da kljub temu, da imajo malo, življenje občestva daje bogastvo, ki ga niso poznali. Po drugi strani je postalo zelo jasno na tem kongresu, ko so govorili o občestveni ekonomiji, da prinaša celotno karizmo edinosti. Izhajajoč iz te luči karizme edinosti lahko po mojem Afrika daje zelo pomemben prispevek za to pot do bratstva.

Ray: Hvala, Geneviève! (ploskanje)

Za mnoge osebe, včasih za cele narode je preživetje ali nekaj več blaginje samo sanje. Vsak dan približno 42.500 ljudi postanejo begunci ali prebežniki. Po letnem poročilu visokega komisariata OZN za begunce je tako: če bi prisiljeni migranti v svetu sestavili državo, bi bila ta 24. na svetu po številu prebivalstva.

Zelo pogosto je edini odziv držav graditi zidove, ti se množijo z namenom zajezi tok migrantov, ki prihajajo peš in v nekaterih državah Evrope prav te dneve razmišljajo o gradnji novih zidov. Potem čolni na Sredozemlju. Ta pojav ni mogoče ustaviti in kliče vse k odgovoru.

Poglejmo, kaj je storila družina iz Italije, blizu Firenc.

Napis: Lastra a Signa, Firenze (Italija)

Carla Santetti (italijansko): Občasno se res zdi, da sem v Babilonu, ker slišim tisoč jezikov naenkrat, ker se nekdo trudi ..., je nekaj razumel in bi to rad pojasnil drugemu in to je zelo lepo.

Zanje je najpomembnejše, da se naučijo italijanščine, ker se tako lahko bolje vključijo.

Ni lahko, ker nismo uspeli z vsemi doseči iste ravni.

Fant (angleško): Poskusil sem bežati ... v Libiji ni lahko. Slabo ravnamo s teboj, pogosto so nas pretepali in zato takoj, ko vidiš čoln, greš nanj, da bi pobegnil in prišel sem.

Fant (angleško): Naša ladja je imela probleme na morju, veliko ljudi je potonilo, potem so nas rešili Italijani in nas pripeljali na Sicilijo.

Fant (francosko): Prepričani smo bili, da bomo umrli sredi morja, ker je bil čoln prepeln. Globoko se zahvaljujem Italijanom. Če imate čas, bi vas rad prosil, da nas naučite različnih poklicev, da bi znali več.

Davide Santetti (italijansko): Imamo aktivnost Bed & Breakfast. Pojavila se je potreba po sprejemanju teh fantov, imenujemo jih fantje, ki so se priselili, ki so pobegnili iz Libije. Večino aktivnosti smo dali na razpolago, kar se seveda pozna pri denarju. Imamo 68 fantov, porazdeljeni so v štiri manjše enote. Nenehno se trudimo osvetliti pomen osebe.

glasba

Žena – socialna delavka, koordinatorica (italijansko) Dovoljenje za bivanje, ki ga imate, je dovoljenje s prošnjo za azil.

Davide Santetti (italijansko): Občasno imamo odnos z ustanovami. Prišli so kontrolirat s strani prefekture iz Firenc. Tako zdravstvene ustanove kot tudi namestnik prefekta, ki je obiskal prostore in ugotovil, da so primerni. Bil je zadovoljen, ko je opazil poudarek na osebnih odnosih: videti, kako tem fantom zažarijo oči, ko nas vidijo, kakor tudi nam, veliko prejmemo od njih.

Carla Santetti (italijansko): Ni vedno vse lahko, ker nekateri pravijo: "Pridni ste, nadaljujte" in drugi: "No, v državi je veliko fantov drugih ras, zakaj prihajajo sem? Zakaj so tu? Morda s tem zaslužite." Take stvari nam niso všeč, saj vemo, zakaj to delamo in kako to delamo in nas to ...

Davide Santetti (italijansko): Sosedje so bili na začetku ... "Kdo so te osebe?" Ko sem jih povabil, naj vstopijo, naj si ogledajo te oči in razumejo, da je za tema očesoma zgodba in tako kakor pri vseh drugih, je veliko zgodb. Od tedaj se je prižgala iskra in sosedje sodelujejo, prinašajo to, kar ...

Najprej smo potrebovali zimsko obleko, puloverje, jakne. Vse to prejmemo od skupnosti Gibanja fokolarov.

Lorenzo Santetti (italijansko): Po mojem je to v bistvu nekaj normalnega. Neodvisno od barve kože, naj je bela, črna ali plava, kar že hočeš. Oseba je oseba. Ko jih vidim, je kakor bi videl prijatelja, znanca, osebo, ki jo poznam, ne gledam, kakor mnogi na ulici, ki kažejo nanje: "Pošast, prišli so nam ukrast delo!" Ne. Ni res. Nič nam ne kradejo, ravno nasprotno!

Dekle (angleško): Ko sem prispela v Libijo, sem se vkrcala na ladjo za Italijo ... Potem sem zanosila. V tej težki situaciji sem poklicala Carlo in jo prosila za pomoč. Zdaj sem srečna, ker me imajo za hči in oni so zame kot moja družina.

Francesca Santetti (italijansko): Odkar je moja družina začela s to pustolovščino, se je povečala moja družina, ker sem z nekaterimi fanti in dekleti, ki smo jih tako spoznali, ustvarila pravi odnos kot z bratom in sestro. To je res nekaj konkretnega.

Davide Santetti (italijansko): Osvežili smo zgodbo o kolibriju. Ko se začne požar, kolibri hoče narediti kaj in gre po kapljico vode v bližnje jezero in jo vrže na požar. Lev ga ošteje in mu pravi: "Kaj pa misliš, da delaš. Nikoli ne boš pogasil požara!" In kolibri mu odgovori: "Naredim svoj del!" Mi prav gotovo ne bomo pogasili požara, res ne. Morda pa lahko naredimo nekaj

Napis: V zadnjem letu je družina Santetti sprejela in spremljala 817 prebežnikov. (ploskanje)

Ray: Hvala, Carla, Davide, Francesca, Leonardo, Lorenzo! Hvala mnogim po svetu, ki prinašajo svojo kapljico vode!

Emmaus, iz te zgodbe smo razumeli, da je mogoče živeti skupaj in sprejemati različnost in to kljub težavam. Pred dvema mesecema si bila na OZN, štiri dni je, kar si se vrnila iz Evropske komisije, osrednje ustanove Evrope v Bruslju. Bila si povabljen skupaj z drugimi petnajstimi verskimi voditelji. Tema razprave je bila "Živeti skupaj, sprejemati različnost". Kakšen prispevek si lahko dala, Emmaus? Kakšen je tvoj vtis?

Emmaus: Prispevek, ki sem ga lahko dala, po mojem izhaja iz te izkušnje, ki smo jo videli, in iz tisoč drugih izkušenj v Gibanju fokolarov. Razumela sem, da te ustanove močno želijo imeti konkretne primere dobre prakse skupnega življenja, kajti besed veliko izgovorijo. Ni tako, da bi jih s slabo voljo izgovarjali v prid miru, v prid mirnemu sožitju, dialogu, ker jih oživljajo ta načela, ti ideali, zaradi katerih so nastale te ustanove, te plemenite institucije, v katerih delajo za ta namen. Opažajo pa, da njihovo delo ne daje velikih sadov, da je sadov malo. Opažajo, da nekaj manjka. In to se mi je zdelo pomembno, da opažajo to in da iščejo, kar jim manjka, v veri, v verstvih, v verskih načelih. To se mi je zdelo zelo lepo.

Ne vem, če lahko še nekaj dodam ...

Zdelo se mi je, zlasti z zadnjim srečanjem, o katerem ste slišali preko tiska, kaj se je zgodilo, govorov, ki so bili izgovorjeni, da je v vseh želja priti do mirnega sožitja. Tudi sama sem se spraševala: kako to, da ne uspejo, kako to, da ne uspejo?

Pomisliti na evropsko komisijo, na Evropo, ki je nastala kot povezanost Evrope, da bi povezala manjšine, razne evropske države. Nekako je v tem času uspela vzpostaviti mir, priti do dogovorov, a zakaj ni uspela priti do odprte duše do vseh, da bi sprejemala tudi druge? Zdi se mi, da je to zato, ker so izgubili univerzalnost, hoteli so biti celota, delati v skladu med vsemi; potem so prevladale razlike, interesi posamezne države pred drugo, večje bogastvo, večja politična sila, večja družbena povezanost. Ko so se tako delile, ne uspejo več priti do tega, da bi imeli eno dušo, s katero bi se lahko spoprijeli z novimi problemi in ti so prav v teh beguncih, ki prihajajo, v prebežnikih, ki prosijo za sprejem. A če ne pridejo najprej do te notranje povezanosti, se je težko odpreti drugim.

Te notranje povezanosti pa ne najdejo, če se ne odprejo univerzalnosti. In odkrivajo, da univerzalnost prihaja od Boga, da so taki lahko samo, če prepoznajo skupnega Očeta. Vsi prosijo za pomoč vero.

To se mi zdi eno od znamenj časa in kljub težavam, ki so vezane na to, smo priče, da je to možno in moramo peljati naprej to pričevanje. To je bilo zame zelo močno, a to so razumeli tudi oni, saj so na koncu rekli: »Zdaj smo se spoznali, še bomo delali skupaj!« (ploskanje)

Ray: In gremo naprej.

Zahvalimo se Emmaus, Jesúsu in Geneviève, bilo je zelo bogato. Hvala!

Emmaus: Tudi vam, hvala vsem! (ploskanje)

Ray: Mi smo družina, velika, a družina. In kot v vsaki družini se veselimo prihodov in trpimo zaradi odhodov. V teh dneh je bilo precej odhodov, ki so bili skoraj sočasni.

Zaradi infarkta je pri 46 letih umrl Omar Díaz iz mesteca O'Higgins v Argentini, fokolarin, odgovoren za vzgojo mladih v mestecu, skozi katerega je šlo več deset mladih iz vsega sveta, ki so ga poznali. Tudi Anita in Abraham.

Anita: Da, za tiste, ki smo ga poznali, je bila novica o njegovem odhodu prejšnjo nedeljo pravi udarec. Ni bil samo vzgojitelj številnih med nami, ampak tudi prijatelj, brat s tistimi, s katerimi je živel skupaj, brat tistih, ki jih je vzgajal. Vsi lahko rečejo, da je imel zelo konkretno ljubezen. In mnogi ga imajo za očeta in pravijo zanj, da je bil zanje kot oče.

Abraham: Dovolj je pogledati na *družbene mreže*, pa razumemo, kaj je bil za mnoge. Na njegov pogreb je prišlo več kot 1000 mladih iz vse Argentine. Predstavljali so mlade, ki jih je on spremljal. Kdor ga je poznal in tisti, ki ga ne poznajo: velik hvala, Omar! (ploskanje)

Ray: Dan za tem nas je zaradi bolezni zapustila Claudia Gisler, fokolarina iz Švice, ki je spremljala in ljubila skupnost Gibanja v različnih mestih.

9. maja je umrla Graziella, Graziella De Luca, ena od prvih Chiarinih tovarišic. Ta je vedno videla v njej dar, poseben polet za sporočanje Ideala edinosti. Izbrali smo dve kratki pripovedi, skozi katere jo bomo spoznali, se nekako srečali z njo.

Graziella: *Moja osebna izkušnja. Tedaj sem delala v Trentu v uradu zakladnice, bila je vojna. Ob moji pisalni mizi, prav zraven mene, je bila uradnica, ki se je takrat, ko je zaslišala protiletalski alarm, blokirala in ni mogla narediti niti koraka. Ni mi bilo težko priti do zaklonišča, a tedaj se mi je zdelo zelo jasno, da je Bog hotel od mene, da sem pripravljena umreti za to gospo, za to sodelavko. Prijela sem jo pod roko in sva skupaj šli do zaklonišča. To enkrat, dvakrat, trikrat, desetkrat na dan.*

Naša zelo močna misel je bila tale: najprej delati in potem govoriti. Zato sem si rekla: če me Bog ne bo res silil, ne bom nikoli govorila o našem Idealu tej sodelavki. Toda ta gospa me je vprašala: »Zakaj pa to delaš?« In jaz: »No, če bi ti bila moja sestra, bi to prav gotovo storila zame, če bi bila jaz v tvoji situaciji ali bi tvoja sestra to storila zate.« »Niti za vse zlato sveta,« mi je odvrnila, »tega ne bi storila. Zato mi povej: zakaj to delaš?«

Zdelo se mi je, da je prišel čas, da ji povem za naše veliko odkritje Boga Ljubezni. Nisem pa pričakovala njene reakcije. Komaj sem končala s pripovedjo, mi je povedala vse svoje grehe. Svetovala sem ji, naj gre k duhovniku in pove njemu to, kar je povedala meni, saj ji jaz nisem mogla dati odveze. Pomislila sem: Čakaj, tu je treba stvari urediti in rekla sem ji: »Poslušaj,

vendar pa začni takoj ljubiti, ne čakaj, da boš prišla do duhovnika ... takoj začni takoj ljubiti vse, ki gredo mimo tebe.« In s tem trenutkom se je začelo zanjo novo življenje.

Iz evangelija smo razumele, kako moramo ljubiti brate: biti pripravljeni zanje umreti.

Zdaj pa skok naprej. Bilo je okoli leta '64. Bila sem v New Yorku in telefonirala mi je brazilska gospa, ki je delala za televizijo v ZDA, bila je mati fanta, ki ga je v Braziliji osvojil Ideal in je grozil, da bo vstopil v fokolar. Ona je bila seveda proti, a ker ni bila doma, je hotela spoznati te tako nevarne osebe.

Povabila sem jo na večerjo in ob misli na okolje, ki ga je ona obiskovala, sem se hotela prilagoditi njenim navadam. To je bila zelo dobra večerja, primerno okolje: medla svetloba, v ozadju glasba. Pred njenim prihodom smo se dogovorile med seboj, da ne bomo govorile o Idealu.

Bil je zelo lep večer, govorile smo o glasbi, o znanih pesmih. Ob slovesu mi je podarila zelo lepo ogrlico, ki sem si jo takoj nadela in obljubili sva si, da se še vidiva.

Polom? Nekoristen večer? Ne! Ni moglo biti tako, ker je bil Jezus med nami in on nujno pusti svoj pečat.

Naslednje jutro je zazvonil telefon. Bila je ona, rekla mi je: »Zelo cenim vaše Gibanje. Še več, zdi se mi, da ste najbolj primerne osebe za na televizijo, zato sem govorila s svojimi prijatelji iz New Yorka, da bi predstavili program o Gibanju. Ste za to? Ne samo to, a ker bom kmalu odšla v Veliko Britanijo, vam bom tudi tam pripravila teren.« (ploskanje)

Ray: Prav Graziella se je prva srečala v Pistoii s Pasqualejem Foresijem, takrat dvajset letnikom, ki ga je očaral Ideal edinosti. Bilo je leta 1949.

Pred šestimi dnevi je Pasquale Foresi, ki ga poznamo kot Chiaretta, umrl. Njegov prispevek v celotni zgodovini Gibanja je enkratni. Imel je čisto posebej odnos s Chiaro, kakor je bil poseben odnos Igina Giordaniya, Foca. Oba je imela za soustanovitelja skupaj z njo.

Pred dvema dnevoma smo ga pozdravili prav v tej dvorani. Zdaj leži v kapeli Centra Dela poleg Chiare in Foca.

Poslušajmo nekaj temeljnih trenutkov iz njegovega življenja iz pripovedi Chiare in Chiaretta.

(glasba in naslov: "Kakor na nebu, tako na zemlji")

Chiara: Don Foresi je imel obdobje izrednega dozorevanja v svojem duhovnem življenju. (...) Takrat ga je Sveti Duh zelo močno obdeloval tudi z bolečimi stvarmi, (...) zato ima bogato duhovno življenje, kakršnega ne najdemo pri drugih. (...) **(glasba)** On je nekako posebitev (...) edinosti. Zna delati pravo edinost, prinaša jo, jo konkretizira. (...).

(glasba in naslov: Deliti odgovornost za Delo)

Chiaretto: V Ostii januarja 1950; spominjam se, da je Chiara čistila sobo, vrata so bila odprta, šel sem mimo po hodniku in Chiara me je ustavila in me vprašala: "Bi hotel deliti z menoj težo, da bi peljala naprej Gibanje?" Po eni strani sem bil osupel, po drugi zadovoljen, po drugi sem omahoval. (...) **(glasba)**

Chiara: Razumljivo je, da je bila v "zasnovi" (...) ideja o Božjem načrtu, ki bo v prihodnosti oseba, ki je morala podeliti (...) odgovornost. Zato je že bila ideja o sopredsedniku (...).
(glasba)

Chiaretto: Menim, da je bil pomemben čas za prispevek, ki ga je Gospod hotel od mene za Delo takrat (...) ko je Sveti uradnik kar dvakrat določil, da nas bodo razpustili in papež tega ni sprejel. (...) Svetoval sem, naj papež imenuje neko svojo osebo, ki ji zaupa, naj mu poroča o življenju Gibanja in predlaga možnost odobritve. Papež je sprejel ta nasvet (...). To odločitev je ohranil (...) Janez XXIII., tako so nas odobrili (...).

(glasba in naslov: Zaveza)

Chiara: Spominjam se, da sem take vrste zaveze sklenila s Chiarettom, rekla sem: Videla bova, kaj bo hotel Bog; (...) če je s Focom (...) izbruhnila ta luč (...) kdo ve, do česa bo prišlo? (...) Tako sva sklenila to zavezo s Chiarettom (...) in pričakovala sva drugi raj. Namesto tega pa so prišle ideje, kako konkretizirati raj, ki smo ga videli. (...)

Chiaretto: Spominjam se, da je bila Chiara po maši zatopljena, prišla je ven: "Veš, razumela sem, da ti prihajaš iz zemlje, jaz iz neba in v edinosti, ki sva jo ustvarila med obhajilom, je konkretizacija življenja Dela na zemlji." Bil sem zelo razočaran, ker sem pričakoval nov raj. Potem sem razumel, da je bila pomembna tudi konkretizacija, ki je nekako prav tako življenje nebes. (...)

Chiara: Pred Chiarettom je moral biti Foco, kajti raj, ki smo ga videli, v katerem je bil tudi načrt Dela, (...) se je moral konkretizirati na zemlji (...). Zato je načrt Chiaretta konkretizacija. (...)

(glasba in naslov: Konkretizacija)

Chiaretto: Posebno milost sem začutil (...) ko je nastal naš mali časopis "Città Nuova" (Novo mesto). (...) Spominjam se, da smo bili v Fieri di Primiero in smo pripravili ta mali časnik, dali smo mu ime Novo mesto, kar se je navezovalo na knjigo Razodetja, kjer je zapisano: "Glej, jaz prenavljam vse stvari", tako smo zapisali v uvodu v naš časnik. Prvič smo pripravili 70 izvodov na alkoholni ciklostil, ki smo ga imeli v Fieri di Primiero, in vse razdelili. Spominjam se, da so se ljudje dokaj dobro odzvali, nastajalo je nekakšno majhno Božje delo.

(glasba)

Začutili smo drugo potrebo, imeti hišo za sprejem ljudi, v kateri bi lahko imeli srečanja. (...) Tedaj nismo imeli ničesar (...). Potem pa je (...) Enzo Fondi dobil v dediščino nekaj zemlje (...) in rekli smo: "Tu bo nastal Center mariapoli." Vsakič, ko smo imeli srečanja v vili Marija vnebovzeta, smo odpeljali naše iz srečanj na teren in rekli: "Tu bo nastal Center mariapoli." (...) Tudi tam sem razumel, da gre za nekakšno Božjo milost.

(glasba)

V Loppianu je šlo za novo milost. (...) Eletto Folonari je podedoval (...) posestvo Loppiano in jaz sem nenehno iskal denar za Center mariapoli. Prišel je kupec, ki je hotel kupiti posestvo v Loppianu. Preden bi ga prodali, sem rekel Chiari: "Grem v Loppiano, pogledam posestvo, da vsaj enkrat vidimo, za kaj gre." Spominjam se, da sem odšel, ni še bilo avtoceste, iz Rima smo potrebovali kakih 5 ali 6 ur (...). Ko sem prišel v Loppiano, sem rekel: "Tu bi lahko imeli

šolo za formacijo za Marijino delo (...).” Vrnil sem se v Rim in rekel Chiari: “Chiara, tega ne bomo prodali, ampak bomo tja preselili šoli.” Najprej je odšla moška šola, ki je prebivala eno leto v vili Eletto, naslednje leto smo že zgradili in začeli žensko šolo. Tudi tam sem čutil nekakšno milost. Seveda si nisem predstavljal, da bo prišlo do takega razvoja, zlasti po vsem svetu. (...)

(glasba in naslov: Korenina)

Pravega zapuščenega Jezusa sem spoznal leta '67 (...), ko sem pregledal vse svoje življenje v Idealu in opazil, da je v celoti zgrešeno. Slabo je bilo, da sem začel s časopisom “Città Nuova” in z založbo, slabo je bilo, da sem začel z Loppianom ... Ni tako, da to ne bi bilo res, kajti prav gotovo je bilo v konkretizacijo tega, kar se je kasneje razvilo in smo videli, da so božja dela, pomešano veliko človeškega v meni in jaz sem leta '67 videl vse skozi te oči (...). Vedno pa mi je pomagala Chiara, da sem to premagal. Spominjam se, da mi je prav leta '67, ko sem bil v najtemnejši noči, rekla: “Videl boš, nastopil bo dan, ko bo zate blagoslov tudi ta tvoja preizkušnja.” In ta dan je nastopil.

(glasba in naslov: Študij)

Septembra '50, nedolgo tega sem dopolnil dvajset let, (...) ko smo nekaj fokolarin, jaz in verjetno še drugi fokolarin: tedaj nas je bilo zelo malo, (...) ta skupinica, hodili po cesti do Sirora, iz Tonadica v Siror. Naenkrat se je Chiara obrnila, bil sem za njo in rekla: “Študirati moram teologijo.” Potem se je znova obrnila k meni in rekla: “Ne: študirati jo moram v tebi.” (...)

(glasba)

Chiara: In tukaj, (...) tedaj je nastal naš študij kot oprema modrosti (...).

(glasba)

Chiarretto: Chiara je vedno, vsa ta leta, hotela primerjati svojo karizmo z mojo malo teološko karizmo in mi je svetovala, naj vam to povem, ker je mene sicer sram. (...)

(glasba in naslov: Duhovništvo)

Nekoč sem rekel Chiari: “Chiara, moral bi ti povedati nekaj, a čakam, da mi boš to povedala ti.” In Chiara mi je rekla: “Tudi jaz ti moram nekaj povedati, a čakam, da mi to poveš ti.”

Tako se je to nadaljevalo dva, tri dni; potem je Chiara rekla: “Jaz sem odgovorna za Gibanje, sem odgovorna za fokolar, zato mi moraš to ti povedati.” Upal sem, da je tisto, kar mi je hotela povedati Chiara, isto, kar sem ji hotel povedati jaz, vendar se mi je zdelo nemogoče. Rekel sem ji: “Poslušaj, Chiara, čutim se poklicanega v duhovništvo.” Chiara za trenutek ni ničesar rekla. Bil sem poln strahu, nato je rekla: “Isto sem čutila jaz: da moraš postati duhovnik.” (...)

(glasba)

Chiara: Chiarretto je v svojem življenju opravljal vlogo (...) očeta vseh, ker je bil prvi duhovnik; čeprav je bil (...) mlad (...), ni mogel ničesar pričakovati od Dela, kajti vedno kaj pričakujemo v pomenu karizme itn., a je tudi pomagal vsem v Delu: pomagal je meni, pomagal je popom. Hočem reči, da je za Chiara značilno, da je kot oče, morda kot nihče drugi v Delu, kot nihče drugi. (...)

(glasba)

Chiaretto: Zato lahko rečem, da je bil moj prispevek zelo majhen, a vse je izhajalo iz vitalnosti Gibanja in iz samega Boga. (...)

Vse se je odvijalo spontano (...). Če bi mi pripravljali programe, ne bi nikoli pomislili na tako hitro in globoko širitev. In smo šele na začetku. Menim, da se bo Božji načrt nadaljeval, dokler ne bomo mogli reči: "Ut omnes unum sint".

(glasba in naslov: Hvala, Chiaretto!)

(ploskanje)

Ray: Pozdravili se bomo. Hvala za to uro, ko smo bili vsi povezani! Naslednja povezava bo 26. septembra ob 18h. Vendar ne iz te dvorane, ki je bila leta dolgo za nas kot dom. Čez en teden bodo namreč začeli z deli zaradi potrebne prenove. Za sabo ima veliko let

...

Medtem bomo imeli povezavo od drugod in vsakič bo tudi za nas presenečenje!

Zahvalimo se za številna sporočila iz veliko koncev sveta: od severa do juga, vzhoda in zahoda. Ne bomo jih brali zaradi pomanjkanja časa.

Hvala vsem in se vidimo septembra! (ploskanje)